

ר"ת	צאת השבת	חריקת נרות	יירושים
20:31	19:52	18:58	ירושלים
20:34	19:55	18:54	תל אביב
20:35	19:55	18:46	חיפה
20:32	19:53	18:47	באר שבע

"הלומד על מנת לעשות,
מספיקין ביזו ללמוד
וללמד לשמור ולעשות"
(אבות ד' ה')

פרשה הלכה למעשה

מעשי הצדיקים

סיפור מפעים על גדלותו של ה'חפץ חיים'!

חיים, תלמיד בן ארבע עשרה, למד בישיבה קטנה ברוסיה, והיה בדרכו הביתה. הרכבת הייתה אמורה להגיע לתחנה ביום חמישי אחר הצהריים ובה היה עליו לנסוע לביתו, בעירה קטנה בפולין. חיים ידע שגם אם תגיע הרכבת בזמן הוא יגיע לביתו רק כמה שעות לפני שבת. הרכבת הופיעה בתחנה רק ביום חמישי בערב, וכשעלה חיים לרכבת כבר החשיך היום.

ביום שישי בבוקר הוא נוכח שלא יתכן שיגיע לעיירתו ולביתו לפני כניסת השבת, הוא יאלץ כנראה לשבות במקום אחר. שאל חיים את המבקר באלו תחנות תעצור הרכבת, וחשב שאם יזהה את אחד משמות הערים כמקום יהודי הוא ירד מהרכבת, בתקווה שמישהו יזמין אותו לשבת. למרבה שמחתו אמר לו המבקר, שאחת התחנות היא בעיר הקרובה לראדין. חיים התרגש, כיון שדודו הזקן – החפץ חיים בעצמו, גר בראדין. סבו של חיים היה אחיו של החפץ חיים. שמח חיים על כך שיוכל לשבת בביתו של החפץ חיים.

כשנעצרה הרכבת, לקח חיים את מיטלטליו וירד. שאל אנשים על הכיוון לראדין, ועשה את דרכו במהירות לביתו של החפץ חיים. כשהגיע לביתו, התקבל בשמחה ע"י הרבנית. היא הסבירה שהרב יצא כבר לבית הכנסת, כי מנהגו ללמוד עם האנשים שמתאספים שם לפני תחילת התפילה, והציעה לחיים לנוח קמעה לפני שיצא לבית הכנסת. מכיון שלא ישן בלילה האחרון מפאת טלטולי הרכבת, נרדם הנער העיף מיד.

כשנח קמעה והתעורר, הבחין בחפץ חיים שישב כבר ע"י שולחן השבת כשהוא לומד בספר, החפץ חיים קבלו בחמימות, אמר לו ליטול את ידיו להתפלל קבלת שבת וערבית, ולאחר מכן הם אכלו את סעודת השבת. כשסיים חיים את התפילה קרא החפץ חיים לאשתו כדי שתצטרף אליהם, הרב קידש, ושלושתם – הרב, הרבנית והנער בן הארבע עשרה – ישבו לאכול את סעודת השבת יחד. לאחר הסעודה התנצל החפץ חיים ופנה לחדרו לישון. חיים שכב גם הוא לישון, הוא ניסה להירדם שוב אך ללא הצלחה. הוא קם והלך למטבח, על המדף הבחין בשעון המורה על השעה ארבע!

כשהתעורר חיים בבוקר נגש לרבנית אשת החפץ חיים "שבת שלום" האם השעון הזה פועל כראוי? שאל כשהוא מורה על השעון המונח על המדף. באיזו שעה סיימנו את הסעודה? "כן" היא ענתה, "זה היה מאוחר מאד כשסיימנו". "אבל הסעודה לא ארכה זמן רב כל כך!" מחה חיים הנבוך, "באיזו שעה התחלנו לאכול? האם ישנתי כל כך הרבה זמן מאז שהגעתי לכאן?" "אספר לך מה קרה, אמרה הרבנית, כשחזר הרב מבית הכנסת ישנת שינה עמוקה מאד, רציתי להעיר אותך אבל בעלי לא הרשה. הוא אמר שאתה עייף מהמסע הארוך, ואמר שיחכה לך ויקדש כשתתעורר. כשעבר זמן רב, לא רצה הרב שאמתין וביקש מבננו אהרן וממני לקדש ולאכול את הסעודה, בעלי ישב ולמד וחיכה שאתה תתעורר, וכשהתעוררת התחיל בסעודה, למרות שהשעה הייתה מאוחרת כ"כ."

הפרשה למעשה

קדושים תהיו - מצוות עשה על כל אדם!

בפרשת קדושים פותחת התורה בציווי שהוא לכאורה תמוה, מצווה מוזרה שאין לה הגדרה ברורה, וכך נכתב בפרשתינו: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם - **קְדוּשִׁים תְּהִיוּ**, כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא י"ט א'-ב'). והשאלה נשאלת, מהו הציווי הזה, ומה תוכנו?

רבותינו המפרשים כתבו על מצווה זו, כי היא חובה מן התורה על כל אדם, בין איש ובין אשה, לקדש את עצמו ולנהוג מעצמו ובעצמו פרישות בדברים המותרים, וכדברי הפסוק: "דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

קשר מסוים בין ציווי זה לאזהרות שנכתבו בעניין 'גילוי ערויות' בסיומה של הפרשה הקודמת מצוין אליו רש"י (בשם המדרש רבה): "**קדושים תהיו**. הוו פרושים מן הערויות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה".

ורבינו אור החיים הקדוש מוסיף על כך וכותב בזה"ל: "ונראה שבא הכתוב לתת עשה על הערויות - שציוה עליהם בפרשה הקודמת בלאו, הוסיף עשה עליהם לעבור עליהם גם בעשה. עוד ירצה על דרך אומרם ז"ל (קידושין ל"ט): ישב אדם ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה, והוא מאמר הכתוב 'קדושים תהיו' - במצות עשה. בבא עבירה לידו שיתרחק מעשותה, ובזה קיים מצות עשה שנצטוו במאמר 'קדושים תהיו'".

והרמב"ן כתב בפירושו על פסוק זה (בשם תורת כהנים א' ב'), כי כוונת התורה בציווי "**קדושים תהיו**" הוא – "פרושים תהיו". וכוונת התורה לאסור האדם על עצמו דברים המותרים מן התורה, שיש בהם תאוה גשמית מרובה, כ'תאוות המאכל' ותאוות 'הנאת הגוף מן הגוף'.

מקובל לחשוב, כי כל עוד שלא עבר אדם איסור ממשי הנוגד את ציווי התורה, הרי שלא עובר הוא באיסור. וכאן מחדשת התורה, כי מצוות עשה יש, לחשב כל אדם לפי דרגתו באותה העת, כמה יוכל להתקדש ולפרוש מהנאות העולם. כיוון שבשאדם שקוע בתאוות, הרי שהוא מתרחק ממי שיצר אותו ומבסס את עצמו בכוח בגשמיות.

ואין הדברים נאמרים רק למי שמדקדק במצוות הרבה, ואין המצווה מכוונת רק למי שכבר סיים את כל התורה, ומקיים בהידור את מצוותיה, אלא על כל אדם לפי דרגתו. וכל אחד צריך לנהוג פרישות כל שהיא, שתעלהו ממדרגתו ותקרבהו אל הבורא, עד כדי שתתאוהו נפשו לרוחניות!

יזכנו ה', לדבוק בו ובמצוותיו להתקדש ולקדש עצמינו רוחנו ונשמתינו, וללכת בגאון כששם ה' נקרא עלינו!

הלכה למעשה

הלכות מצוייות ומעשיות - לפי דעת מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל, ובנו הראשון לציין הרב יצחק יוסף שליט"א

הלכות שבת - דיני מלאכת בורר

כללי הלכות בורר ☞ ברירה בכף ובמזלג ☞ ברירה לצורך אחרים ☞ שיעור זמן 'ברירה לאלתר' ☞ ברר לאלתר ושייר מן המאכל ☞ הסרת חלק 'רקוב' מן המאכל כדי להגיע לחלק הטוב ☞ ברירת מיני אוכלים מעורבים ☞ ברירה במין אחד ☞ קילוף שום, בצל וביצה ☞ נטילת תווית / מדבקה שע"ג המאכל

הסרת חלק 'רקוב' מן המאכל כדי להגיע לחלק הטוב

עלי חסה או כרוב המחוברים זה ע"ג זה, והעלים החיצוניים רקובים או מעופשים, וכן פרי כגון תפוח או אגס שנרקב בחלקו, מותר ליטול את החלק הרקוב על דעת לאכול את החלק הטוב לאלתר. וכל שכן שמותר כשנוטל יחד עם החלק הרקוב מעט מן החלק הטוב שבפרי.

וכן אם הייתה לו קערה מלאה פירות וחפץ בפרי המונח למטה מכולם, רשאי לסלק את הפירות מעל הפרי שחפץ בו, ואין זה בכלל בורר.

ברירת מיני אוכלים מעורבים

היו לפניו שני מיני אוכלים מעורבים, ורצה באחד מהם, המין שרוצה לאכול ממנו כעת – נחשב אוכל, והמין שאינו חפץ בו כעת נחשב כפסולת [לגבי האוכל], ולכן מותר לבורר רק מן המין שחפץ בו כעת. ואם אין האוכלים מעורבים אלא מונחים בפני עצמם זה לצד זה, אין בזה איסור 'בורר' ויטול איזה מהם שירצה.

ואם חבירו היה סמוך אליו, ורוצה חבירו במאכל אשר הוא עצמו אינו חפץ בו. רשאי לבורר המאכל שאינו חפץ בו ולתת לחבירו ע"ד שיאכל לאלתר.

ברירה במין אחד

חתיכות גדולות וקטנות - איסור בורר הוא רק בתערובת אוכל ופסולת [צוי ושאינו רצוי], או בשני אוכלים המעורבים, אבל במין אוכל אחד אין דין 'בורר'. לפיכך אם יש לפניו קערה ובה חתיכות דגים ממין אחד [גדולות וקטנות], מותר לבורר ולהוציא את החתיכות הגדולות מן הקטנות, וכן להיפך. אפילו אם לא אוכל לאלתר, ואפילו אם מוציא את החתיכות שאינו חפץ בהן עתה.

סוגי בישול שונים, טעמים שונים – גוש בשר או דג שחילקו ובישלו בשתי צורות בישול [כגון: חצי בסיר, וחצי על האש], נחשבים כשני מינים. וכן אם חלק מן החתיכות שבסיר נתבשלו יותר מדאי ונשרפו, וחלק נתבשלו כראוי, נחשבים כשני מינים. ויש באלו דין 'בורר', ולכן יקח את מה שחפץ בו עתה ויאכל לאלתר.

חלקי עוף שונים – חלקי עוף כגון: חזה, שוק וכנפיים, שהתבשלו באותו סוג בישול – נחשבים כמין אחד. ויש מחמירים בזה ומחלקים את העוף בסדר אחר ומחשיבים אותו כשני מינים. והמיקל יש לו על מה שיסמוך.

קילוף שום, בצל וביצה

מותר לקלף שום או בצל ביד או בסכין, וכן לקלף ביצה על מנת לאכול לאלתר, ואינו נחשב לבורר פסולת מן האוכל, הואיל ודרך אכילה בכך, אבל אסור לקלפם כדי לאכול לאחר זמן – בסעודה אחרת.

נטילת תווית / מדבקה שע"ג המאכל

מותר לקלף את העטיפה שדבוקה למאכל על מנת לאכול לאלתר. וכן מותר להסיר את המדבקה שדבוקה ע"ג החלה או הלחם כדי לאכול לאלתר. וטוב שיקלף עם התווית מעט מן הפת.

כללי הלכות בורר

אופן האיסור - הוא: א. כאשר מוציא פסולת מתוך האוכל. ב. שברר פסולת על מנת לאכול לאחר זמן. ג. ברר ע"י נפה/כברה [או כל כלי המשמש לברירה]. בכל אחד ממקרים אלו אם ברר כשיעור 'גרוגרת' (כ-20 גרם), חייב מן התורה, ופחות משיעור זה פטור, אבל אסור מדרבנן. **אופן ההיתר** – כשמתקיימים ג' תנאים אלו: א. כאשר מוציא האוכל מתוך הפסולת. ב. כשבורר ביד ולא בכלי. ג. כשבורר על דעת לאכול לאלתר - מיד (להלן יבואר שיעור הזמן).

ברירה בכף ובמזלג

מותר לבורר בכף או במזלג אוכל מתוך פסולת על מנת לאכול לאלתר, ובוודאי שמותר אף תוך כדי האכילה. ואין הכף/המזלג נחשבים כלי ברירה, אלא משמשים כידו הארוכה של האוחזם. [וכגון זה מצוי באדם השותה מרק עם כף, שיכול להעלות בכף את שקדי המרק או האטריות, ואין זה נחשב לברירה].

ברירה לצורך אחרים

מותר לבורר לצורך אחרים, אף על פי שאינו אוכל עמהם. לפיכך אם באו אליו אורחים מותר לבורר בשבילם אוכל מתוך פסולת ולהגיש לפנייהם, על מנת שיאכלו לאלתר. וישער בדעתו כמה לבורר בשביל צורך אכילתם ולא יותר [ולא יחוש לכבדם בקערה מלאה יותר מכדי צרכם, כיוון שהכל יודעים שאסור לבורר אלא כדי האכילה]. ויכול לבורר בשבילם בעין – יפה, כאשר יחשב בדעתו לאכול מה שיותר.

שיעור זמן 'ברירה לאלתר'

הבורר לצורך הסעודה [אוכל מתוך פסולת ע"מ לאכול לאלתר], רשאי לבורר קודם הסעודה - את מאכלי סעודתו - למשך כל זמן סעודתו, ואפילו אם היא נמשכת כמה שעות. וישתדל לבורר כמה שיכול סמוך לסעודה, תוך דקות אחדות. [וכשישנם הרבה סועדים וצריך זמן ניכר כדי לבורר, יש להקל עד זמן של חצי שעה]. אך לא יבורר קודם ברכת המזון כדי לאכול מיד אחרי ברכת המזון, כיון שנחשבת הברכה להפסק.

ברר לאלתר ושייר מן המאכל

אם ברר אוכל מתוך פסולת על דעת לאכול לאלתר, והתחיל לאכול אך שייר ממאכלו, מותר להניח מה שנשאר לסעודה אחרת ואינו עובר באיסור בורר, ובלבד שלא יעשה כן בהערמה מתחילה.

אך אם ברר אוכל מתוך פסולת, ולא אבלכלל והניח את מה שברר כדי לאוכלו לאחר זמן, יש אומרים שזה אסור מדרבנן, ויש אומרים שאין בזה איסור כיוון שמחילה ברר בהיתר. [ואם יכול, נכון להחמיר ולטעום מעט כדי שלא להיכנס בספק].